38. קורח, סדר העולם (במדבר קעו/ב-קנ/א)

1. כל מי שעוסק בתורה עוסק בשמו של הקב״ה.

וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי:

רבי אבא פתח (תהלים יט 11): הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב, וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: כמה עלאין פתגמי אורייתא, כמה יקירין אינון, כמה עליונים דברי התורה, כמה יקרים הם, **תאיבין אינון לעילא, תאיבין אינון לכלא** נחמדים הם למעלה, נחמדים הם לכל. **בגין דאינון שמא קדישא.** כי הם שמו הקדוש (של הקב״ה). **וכל מאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמא קדישא** כל מי שעוסק בתורה, עוסק בשמו הקדוש, **ואשתזיב מכלא** וניצל מכל (רע), **אשתזיב בעלמא דין, אשתזיב בעלמא דאתי** ניצל בעולם הזה וניצל בעולם הבא.

ת״ח. בוא וראה **כל מאן דאשתדל באורייתא אחיד באילנא דחיי.** כל מי שעוסק בתורה אוחז בעץ החיים. **כיון דאחיד ביה, בכלא אחיד.** כיון שאחוז בו, הוא אחוז בכל **דכתיב (משלי ג 18): עֵץ חַיִּים הִיא, לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וגו׳.**

2. כל מי שעוסק בתורה בן חורין

רבי יצחק אמר: כל מאן דישתדל באורייתא חירו אית ליה מכלא, חירו ממיתה כמה דאמרן כל מי שעוסק בתורה, הוא לגמרי בן חורין, בן חורין ממוות, כמו שאמרנו. **בגין דחירו עליה שריא, ואחיד ביה** כי החירות שורה עליו, ואוחזת אותו. **אילו ישראל מתעטרין באורייתא ישתזבו מכלא, ולא ישתכחו בגלותא.** אילו היו ישראל מתעטרים בתורה, היו ניצולים מכל, ולא היו נמצאים בגלות. **הדא הוא דכתיב (שמות לב 16) חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, אל תקרי חרות אלא חירות[1]. וחירות דא באורייתא אשתכח.** החירות הזו נמצאת בתורה. **אורייתא איהי חילא דימינא** התורה היא כוח הימין **כמה דאת אמר** כמו שכתוב **(דברים לג 2): מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ ושמאלא אתכליל בימינא.** והשמאל נכלל בימין. **מאן דעביד ימינא שמאלא ושמאלא ימינא** מי שהופך את הימין שמאל והשמאל ימין, **הא איהו כאילו חריב עלמא.** מחריב את העולם[2].

3. השמאל נכלל בימין

תא חזי בוא וראה: **אהרן ימינא, ליואי שמאלא,** אהרן (כוהנים) בימין ואילו הלויים בשמאל. **קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא בגין כך אתענש** רצה קורח להחליף את הימין לשמאל, לכן נענש. **ולא עוד, אלא דאשתכח ביה לישנא בישא, ואתענש בכלא.** ולא עוד, אלא שדיבר לשון הרע ונענש בכל (מה שאמר). **רבי יהודה אמר: שמאלא אתכליל תדיר בימינא** השמאל נכלל תמיד בימין. **קרח בעא לאחלפא תקונא דלעילא ותתא, בגין כך אתאביד מעילא ותתא:** רצה קורח להחליף תיקוני העליון והתחתון, משום זה נאבד מלמעלה ומלמטה.

---

[1] מסכת כלה רבתי ה, ג: בעל תורה אינו מושפע מהעולם החיצוני, הוא משוחרר ממנו. הוא יודע להבחין בין החשוב לטפל.

[2] מדרש זוטא , קהלת ז: אמר ריש לקיש: כל מי שנעשה רחמן על אכזרים נעשה אכזר על רחמנים, כל שנעשה רחמן על האכזרים, לסוף נעשה אכזר על רחמנים.

4. <u>כל מי שחולק על השלום חולק על שמו של הקב״ה</u>

וַיִּקַּח קֹרַח: מאי וַיִּקַּח? נסיב עיטא בישא לגרמיה לקח עצה רעה לעצמו. **כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה.** כל הרודף אחרי מה שאינו שייך לו, אותו הדבר בורח ממנו. **ולא עוד אלא מה דאית ביה אתאבד מניה** ולא זו בלבד אלא שגם מה שכבר היה בידו, נאבד ממנו. **קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דידיה אביד ואחרא לא רווח.** רדף קורח אחר מה שלא היה שלו, את שלו איבד, ואת מה שביקש להשיג, לא הרוויח. **קרח אזיל במחלוקת** בחר קורח בדרך המחלוקת. **מאי מחלוקת? פלוגתא, פלוגתא דלעילא ותתא** פירוד למעלה ולמטה. **ומאן דבעי לאפלגא תקונא דעלמא, יתאביד מכלהו עלמין.** ומי שמבקש לפגוע בתיקונו של עולם ולערער את סדרו, סופו להיאבד מכל העולמות. **מחלוקת פלוגתא דשלום.** מחלוקת היא היפוכו של השלום. **ומאן דפליג על שלום, פליג על שמא קדישא בגין דשמא קדישא 'שלום' אקרי[3].** ומי שחולק על השלום, חולק על שמו הקדוש של הקב״ה, שכן שמו של הקב״ה הנקרא 'שלום'.

5. <u>כל מי שחולק על השבת גם חולק על השלום וסופו מיתה דוגמת צלופחד.</u>

תא חזי: בוא וראה. **לית עלמא קאים אלא על שלום** העולם אינו קיים אלא על השלום. **כד ברא קב״ה עלמא, לא יכיל לאתקיימא עד דאתא ושרא עלייהו שלום** כאשר ברא הקב״ה את העולם, לא היה העולם יכול להתקיים, עד שבא הקב״ה והשרה עליו את השלום. **ומאי הוא? שבת, דאיהו שלמא דעלאי ותתאי.** ומהו? השבת, המשלימה בין העליונים לתחתונים. **וכדין אתקיים עלמא** כך יתקיים העולם. **ומאן דפליג עליה יתאביד מעלמא** ומי שחולק על השלום, סופו להיאבד מן העולם.

6. <u>מדוע צלופחד נענש?</u>

צלפחד פליג על שבת דהוה מקושש עצים ומאן אינון עצים? צלופחד חלק על השבת והיה מקושש עצים, ומי אלו העצים? **אינון אילנין אחרנין כדאמרן,** אלו הם 'אילנות אחרים', (הכוחות החיצוניים וזרים לקדושה), כפי שנאמר. ומשום כך היו **ואינון מלין דחול מלין דחול** אלו דברי חולין **וחול בקדש לא שרייא[4] דפליג על שלמא דעלמא** והחול אינו יכול לשרות בתוך הקודש כי הוא חולק על שלום העולם (השבת).

7. <u>התורה היא שלום.</u>

רבי יוסי אמר כתיב (תהל' קיט 165): שָׁלוֹם רָב, לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ ..., אורייתא הוא שלום התורה היא שלום **דכתיב (משלי ג 17): וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.**

(מעשהו של צלפחד לא היה רק חילול שבת פרטי, אלא פגיעה בשלום העולם. כי השבת היא מקור השלום והחיבור בין עליונים ותחתונים, ומי שמכניס חול אל תוך הקודש, חולק על אותו שלום שמעמיד את העולם).

---

[3] שופטים ו 24: וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַה' וַיִּקְרָא לוֹ ה' שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֶנּוּ בְּעָפְרָת אֲבִי הָעֶזְרִי:

[4] השלום והשבת הם מושגים נרדפים. כל המדבר דיבור של חול בשבת חולק על השבת וחייב מיתה כמו צלפחד.